

בס"ד ערב פורים תשפ"ב

חסידות לפורים – הרב יצחק שפירא

אל תהיה ושתי, תהיה אחשורוש!

אחשורוש עסוק כל כולו רק בתענוג מהרגע הנוכחי, ובכך הוא מהווה משל למלכו של עולם. עלינו ללמוד מאחשורוש, ולהתענג מהמצוות, ולא להקשיב לושתי שדוחקת בנו להיות מכובדים

שלום לידידינו היקרים!

חכמינו אומרים שבכל מקום במגילת אסתר שבו כתוב "המלך" סתם (ולא "המלך אחשורוש") הכתוב מרמז למלכו של עולם. לכאורה הדבר תמוה: למה דווקא המלך אחשורוש הוא משל למלכו של עולם? לא מצינו אצל אחשורוש רצון לעשות דברים טובים או רצון להיות אדם טוב, ואדרבה מצינו אצל אחשורוש הרבה גסות ונהנתנות. אם כן, למה חכמינו אומרים שאחשורוש הוא משל לקדוש ברוך הוא?

הנאה או עיצוב ההיסטוריה?

על מנת לחדד את השאלה שהוצגה נשווה את אחשורוש למלך אחר, מייסד הממלכה שקדמה לממלכת פרס ומדי, נבוכדנצר מלך בבל. נבוכדנצר היה איש מכובד: בארצו היתה תרבות עשירה של מוזיקה, כפי שניתן לראות בספר דניאל, והוא ראה את עצמו כמייסד תרבות עולמית שהוא עומד בראשה. הוא צפה את ההיסטוריה כולה, כפי שניתן לראות בחלום שדניאל פתר לו, והתיימר לעצב אותה (שהרי הוא חלם על צלם שראשו מזהב, ועשה צלם שכולו זהב). הוא אמר על עצמו "אדמה לעליון", וניתנו, ושתי, העידה עליו שהוא לא היה משתכר גם אם הוא היה שותה 'אלף יין'.

לעומת זאת לאחשורוש אין שום יומרה: הוא לא מחפש להידמות לעליון, ולא לעצב את ההיסטוריה, לא לייסד תרבות, ולא להנחיל אותה לכל העולם. וכאשר ושתי מעירה לו על כך, הוא פשוט מחליף אותה באשה אחרת, שלא תדרוש ממנו להיות מכובד ותרבותי.

הדבר היחיד שמעניין את אחשורוש הוא הרגע הנוכחי, ומיצוי ההנאה בו. הרגע הבא לא מעניין אותו כלל, ולכן לא אכפת לו להשתכר ברגע שהוא מיטיב את לבו ביין.

לנבוכדנצר היו ציפיות מעצמו ומהסובבים אותו, ולאחשורוש לא היו שום ציפיות. ואם כן, אם היינו רוצים לדמות את ה' לאחד מן המלכים הללו, לכאורה היה ראוי יותר לדמות אותו לנבוכדנצר, שכן לה' יש ציפיות מאיתנו והוא רוצה שנתקדם ונתעדן, ולא נהיה שקועים רק בתאוות שלנו, כמו אחשורוש.

כמובן, נבוכדנצר היה רשע, שהרי הוא החריב את בית המקדש והגלה את עם ישראל מארצו. אבל בנושא הזה אחשורוש לא היה טוב ממנו, שהרי אחשורוש עצר את בניין בית המקדש והרשה להמן

להרוג את כל היהודים. אם כן, בשנאת ישראל לכאורה לא היה הבדל ביניהם, ומצד שני הכתוב בדניאל מתאר באריכות איך נבוכדנצר מהלל ומשבח את ה', וחכמינו אומרים שהוא היה ממשיך ומשבח את ה' אם לא היה בא מלאך וסוטר את לועו.

והנה חכמינו מדמים דווקא את אחשורוש לה', ולעומת זאת אצל נבוכדנצר כל התכונות ה'טובות' חזרו אליו כבורמנג. כאשר הוא בא להלל את ה', בא מלאך וסוטר את לועו; כאשר הוא אומר "אדמה לעליון", זו גאווה שהוא נענש עליה, וגם הניסיון שלו לעצב את ההיסטוריה על ידי צלם הזהב שהוא שם בבקעת דורא היה חטא, והביא אותו לזרוק את חנניה מישאל ועזריה לכבשן האש.

ה' חי את הרגע

מדברי חכמינו אנחנו למדים שדווקא מה שנבוכדנצר רצה להידמות לה', ולהיות מכובד ותרבותי, דווקא זה גרם לו לא להיות דומה לה'. ודווקא מה שאחשורוש לא ניסה להידמות לה', אלא התענג כל כולו מהרגע, דווקא זה מה שדומה בו לה'.

היה אפשר לחשוב שה' נתן לנו תורה ומצוות כדי שנהיה חשובים ומתורבתים. אבל אם זה היה כך, חכמינו היו מדמים את נבוכדנצר לקדוש ברוך הוא, ולא את אחשורוש. האמת היא שה' 'חי את הרגע'. ה' לא זקוק לשום דבר, והוא רק מתענג. התורה והמצוות מבטאים את התענוג של ה' מהעולם ומעם ישראל, וה', כביכול, לא זקוק לשום דבר אחר. כך נפסק להלכה שהעוסק במצווה פטור מן המצווה, כיוון שהמצווה הזו מבטאת את התענוג של ה' לגמרי. לכן דווקא אחשורוש, שלא עושה כלום חוץ מלהנות, הוא משל לקדוש ברוך הוא.

ה' לא נותן לנו את התורה כי אחרי ששת אלפים שנה יצטברו הרבה תורה ומצוות, אלא ה' נותן לנו תורה ומצוות, כי בכל מצווה הוא נמצא לגמרי. בכל מצווה שאנחנו עושים, אנחנו מקיימים את רצונו של ה' לחלוטין, וה' שמח ויש לו נחת רוח מכך שאנחנו עושים את רצונו.

הגיע הזמן לפטר את ושתי

כך על האדם לחוש כאשר הוא עושה מצווה. על האדם לשמוח בכל מצווה ומצווה שהוא עושה, ולחשוב שהיה שווה לו כל החיים רק בשביל הרגע הזה שבו הוא עשה את המצווה הפרטית הזו, כי במצווה הזו ה' נמצא לגמרי.

למה הדבר דומה? לבני זוג שחיים את חייהם יחד בטוב ובנעימים. בני הזוג לא מנסים לצרף את הרגעים שנעימים שיש להם יחד זה לזה, על מנת שלאחר מאה ועשרים יתקבץ בידם סכום נאה של רגעים נעימים. בני הזוג נהנים מכל רגע שבו נעים להם להיות יחד, והרגע הזה שווה מצד עצמו, בלי ניסיון לצבור את הרגעים הללו לכמות מסויימת. מי שיספור את הרגעים הנעימים שיש לו בחיי המשפחה, ויחשוב שהם שווים רק אם הם מצטברים בסוף החיים לסכום מסויים – הלא בוז יבוזו לו. כך מתייחסים לכסף ולא לקשר.

כך זה גם בקשר עם ה'. ה' 'חי את הרגע', כביכול, ויש לו תענוג מאיתנו, והוא מנחיל את התענוג הזה לנו, בקשר איתנו. לכן אומרים או מכוונים לפני כל מצווה שעושים "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה", ומדמים את מעשה המצווה לייחוד בין איש ואשה, שבו חיים את הרגע, ומה שהיה ומה שיהיה לא נוגע כהוא זה לרגע הנוכחי.

המכובדות של נבוכדנצר מרחיקה אותנו מלהיות משל טוב לה'. גם אנחנו, כמו אחשורוש, צריכים לפטר את ושתי, שדוחקת בנו להיות מכובדים, ולשמוח בכל מצווה שאנחנו עושים, ולהתענג בתענוג של הקדוש ברוך הוא.

חכמינו אמרו "הדור קבלוה בימי אחשורוש ברצון". בדרך צחות אפשר לומר שאם אתה רוצה להרגיש שאתה מקבל שוב את התורה הרגע, עליך להיות כמו אחשורוש שחי את הרגע, ול'חוש אושר' (אותיות אחשורוש) בכל מצווה שאתה עושה.

פורים שמח!

בית 'עוד יוסף חי'